

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ.ΤΕΤΑΡΤΗ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2012

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Διδαγμένο κείμενο:

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια (B3 1-2 και B6 1-4)

Σημείον δὲ δεῖ ποιῆσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῶ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἡχθῆαι πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἕξις, ἀλλὰ καὶ ποία τις. Ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὗ ἂν ἡ ἀρετὴ, αὐτό τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἷον ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν. Ὁμοίως ἢ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μεῖναι τοὺς πολεμίους. Εἰ δὲ τοῦτ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἢ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἴη ἂν ἢ ἕξις ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. Πῶς δὲ τοῦτ' ἔσται... ὧδ' ἔσται φανερόν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποία τις ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς.

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το απόσπασμα: «Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ...ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει».

Μονάδες 10

B1. «Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα».: Να αναφέρετε και να αναλύσετε τη συλλογιστική πορεία του Αριστοτέλη με την οποία οδηγήθηκε στο συμπέρασμα που δίνεται στο ανωτέρω απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου.

Μονάδες 15

B2. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων του κειμένου «ἀρετὴ» και «ἔργον», όταν αποδίδονται στα πράγματα και στον άνθρωπο.

Μονάδες 15

B3. Πόσο διάστημα ἔμεινε ο Αριστοτέλης στην Ακαδημία, ποιες ἦταν οι δραστηριότητές του και ποιες οι συνέπειες της διδασκαλίας και των ιδεών του στις σχέσεις με τους συναδέλφους του;

Μονάδες 10

B4. i) Να βρείτε την ετυμολογία των παρακάτω λέξεων του κειμένου: **σημειον, ἕξις, ἐπιβάτην.**

Μονάδες 3

ii) Να γραφούν παράγωγες λέξεις (απλές ή σύνθετες) του ρήματος «πράττομεν» που θα δηλώνουν:

τὸ πρόσωπο που ενεργεῖ·

τὴν ενέργεια·

τὸν τόπο όπου γίνεται ἡ ενέργεια·

Μονάδες 3

iii) Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ἤχθαι, δραμεῖν, ἐνεγκεῖν, ἔσται

Μονάδες 4

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ "ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ" ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αδίδακτο Κείμενο:
Πλάτωνος Λάχης, 179 c-d

Ὅπερ οὖν καὶ ἀρχόμενος εἶπον τοῦ λόγου, παρρησιασόμεθα πρὸς ὑμᾶς. Ἡμῶν γάρ ἐκάτερος περὶ τοῦ ἑαυτοῦ πατρός πολλά καὶ καλὰ ἔργα ἔχει λέγειν πρὸς τοὺς νεανίσκους, καὶ ὅσα ἐν πολέμῳ ἠργάσαντο καὶ ὅσα ἐν εἰρήνῃ, διοικοῦντες τὰ τε τῶν συμμάχων καὶ τὰ τῆσδε τῆς πόλεως· ἡμέτερα δ' αὐτῶν ἔργα οὐδέτερος ἔχει λέγειν. Ταῦτα δὴ ὑπαισχυνόμεθα τε τούσδε καὶ αἰτιώμεθα τοὺς πατέρας ἡμῶν, ὅτι ἡμᾶς μὲν εἶων τρυφᾶν, ἐπειδὴ μειράκια ἐγενόμεθα, τὰ δὲ τῶν ἄλλων πράγματα ἔπραττον· καὶ τοῖσδε τοῖς νεανίσκοις αὐτὰ ταῦτα ἐνδείκνυμεθα, λέγοντες ὅτι εἰ μὲν ἀμελήσουσι ἑαυτῶν καὶ μὴ πείσονται ἡμῖν, ἀκλεεῖς γενήσονται, εἰ δ' ἐπιμελήσονται, τάχ' ἂν τῶν ὀνομάτων ἄξιοι γένοιτο ἃ ἔχουσιν.

Λεξιλόγιο:

παρρησιάζομαι πρὸς τινα = μιλά ευθαρσῶς σε κάποιον

τό μειράκιον = ο νεαρός

ἀκλεής = ἀδοξος

ἐνδείκνυμαι = απολογούμαι

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ2α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

τοῦ πατρός : τη δοτική πληθυντικού

καλά : γενική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος

τῆς πόλεως : κλητική ενικού

ἑαυτοῦ : το β' πρόσωπο στο ίδιο γένος,

ἀκλεεῖς : αριθμό και πτώση
δοτική ενικού του ίδιου γένους

Μονάδες 5

Γ2β.

εἶων : β' εν. οριστικής ενεστώτα
ἐγενόμεθα : β' εν. προστακτικής αορ. β'
ἐνδεικνύμεθα : γ' πληθ. οριστ. ενεστώτα στην Ε. Φ.
πείσονται : γ' πληθ. οριστ. παρακειμένου στην
ίδια φωνή
ἔχουσιν : β' εν. υποτακτ. αορ. β' στην Ε.Φ.

Μονάδες 5

Γ3α. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις:
ἡμῶν (το πρώτο), τρυφᾶν, τοῖς νεανίσκοις, ἀκλεεῖς.

Μονάδες 4

Γ3β. Να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση η
μετοχή: ἀρχόμενος τοῦ λόγου.

Μονάδες 2

Γ3γ. «[...] ὅτι εἰ μὲν ἀμελήσουσι ἑαυτῶν καὶ μὴ πείσονται
ἡμῖν, ἀκλεεῖς γενήσονται»: Να αναγνωριστεί ο
εξαρτημένος υποθετικός λόγος (μονάδες 2) και να
μετασχηματιστεί στον ευθύ λόγο (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά
(ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην
αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται** να γράψετε.
3. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
4. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
7. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ "ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ" ΦΛΟΡΟΠΟΥΛΟΥ